

Heidi Enwald

SYTYKKEITÄ METADATAAN JA INFORMETRIikkaan

Viime aikoina olemme kuulleet kentältä, että metadataan ja informetriikkaan keskittyviin työpaikkoihin on ollut hankalaa löytää hyviä hakijoita. Molemmat teemat ovat vahvasti informaatiotutkimuksen ydintä – lähtien Kallimakhosin Pina-kes-luetteloista ja toisaalta tieteellisen julkaisemisen 1600-luvun alkuajoista. Mutta mikä siis mättää?

Metadataan ja kuvailuun liittyvis- sä työtehtävissä vaaditaan systemaattisuutta ja tarkkuutta. Ehkä siis jopa tietäntyyppistä luonnetta. Lisäksi teemasta puhutaan hyvin vahvasti ”omalla kielellään” ja opiskelijalle voi tulla olo, että nyt en kyllä pääse sisälle tähän maailmaan. Sama koskee myös tieteellisen julkaisemisen kenttää, jossa tutkimus ja analyysi perustuvat vahvasti määrällisiin lähestymistapoihin ja tilastotieteeseen. Sekään ei välttämättä saa humanismiin kallellaan olevaa opiskelijaa hyppimään riemusta.

Toisaalta esimerkiksi yliopiston kursseilla, näiden teemojen käsittely todennäköisesti herättää kunnioitusta niitä ihmisiä kohtaan, joilta vahvaa asiantuntijuutta selkeästi löytyy. Samalla opiskelija voi kuitenkin kyseenalaistaa sen, olisiko hänestä koskaan tuollaisiin isoihin saappaisiin hyppääjäksi.

Moni informaatiotutkimuksen alalle opiskelemaan hakeutuva on kiin-

nostunut kirjallisuudesta, ihmisistä ja yhteiskunnallisista ilmiöistä. Kun Kansalliskirjaston suunnalta tiedusteltiin, onko meillä kuvailuun liittyviä vasta valmistuneita tai tekeillä olevia opin- näytetöitä, jouduin vastaamaan, että valitettavasti nyt ei kukaan ole teke- mässä kandidaatintutkielmaa tai gra- dua aiheesta. Vaikka opiskelija olisikin kiinnostunut tieteellisestä kirjastosta mahdollisena tulevaisuuden työpaik- kana, hän valitsee todennäköisemmin esimerkiksi tietojohdamiseen tai yleis- semmin aineistoihin liittyvän aiheen. Ei auta, vaikka graduseminaarin vetäjä yrittäisi nostaa esille muitakin teemoja, joihin liittyvän tietämyksen syventä- minen voisi jopa toimia valttina alalle hakeutuessa. Opiskelija tekee valin- tansa itse.

Jonkinlaisia lisätäkijä ja kannus- tusrumpuja siis tarvittaisiin. Työhar- joittelun kautta opiskelijoista osa käy kurkkaamassa lähemmin tieteellis- ten kirjastojen maailmaan ja monesti ihastuukin sen moniulotteisuuteen. Mutta unhoittuuko kontaktit harjoit- telijoihin? Voisiko heistä ottaa kop- pia myöhemmässä vaiheessa vaikkapa keskustellen mahdollisista opinnäyte- työaiheiden ideoista? Muutoinkin opi- nahjot olisivat aina kiitollisia siitä, että eri toimijat tarjoaisivat omatoimisesti muun muassa opinnäytetöiden aiheita ja tuon lisäksi tukea töiden tekemiseen.

Vastavuoroinen sitoutuneisuus ja kiinnostus voisi motivoida reippaita tekijöitä myös hankalammilta tuntuvien aiheiden pariin.

Humanistinen luonne ei toki millään lailla sulje pois sitä, etteivätkö esimerkiksi kuvailuun liittyvät asiat voisi viehättää ja viedä mennessään. Jo edesmennyt kollegamme Vesa Suominen on tästä hyvä esimerkki. Luetteloinnin pikkutarkat teemat nousivat puheenaikheeksi jopa kodin saunan lauteilla. Kuvailuihmisille heittäisinkin pallon kehiin: löytyisikö jo legendaariselle Bibliografinen valvonta -teoksen (Suominen, Saarti & Tuomi, 2009) seuraajalle kirjoittajia? Tuore suomeksi kirjoitettu oppikirja, jossa kuvailun keskeiset asiat tulisivat esille selkeästi

ja kattavasti, mutta myös helposti lähestyttävästi, olisi tarpeellinen. Samalla voisi teemaa laajentaa myös muuhun metadataan.

Voisikin siis todeta, että tieteellisten kirjastojen spesifeihin teemoihin viehättyminen vaatii enemmän kuin lumoutuminen esimerkiksi yleisten kirjastojen maailmasta. Jälkimmäinen on monelle alalle hakeutuvalle jo lapsuudesta rakas, tuttu ja turvallinen paikka. Tarvitsemmekin kentän apua siinä, miten herättää humanistiopiskelijan sydämen roihu myös metadataa ja informetrisiä analyysejä kohtaan. Näin varmistamme yhdessä sen, että jatkosakin alalle löytyisi intohimoisia kuvailijoita, rautaisia metadata-ammattilaisia sekä metriikan kymmenottelijoita.

HEIDI ENWALD

Kirjoittaja on dosentti, joka työskentelee Oulun yliopistossa informaatiotutkimuksen yliopistonlehtorina. Hän on humanisti, jonka sisällä elelee yhä myös pieni luonnontieteilijä. Hän näkee, että muun muassa kuvailun perusasioiden ja historian tuntemus kuuluu osaksi kaikkien kirjastoalan työntekijöiden asiantuntijuutta ja toivoo useampien opiskelijoiden intoutuvan tässä tekstissä käsiteltyjen teemojen pariin opinnäytetöissään. Tutkijana hän on suuntautunut terveysviestinnän, terveystietokäyttäjyymisen ja terveystiedon lukutaidon sekä avoimen tieteen pariin.